

14. Турко Р.Ф. Аналіз структури власного капіталу банківської системи України / Р.Ф. Турко // Формування ринкової економіки в Україні : зб. наук. праць. – Львів : Вид-во Львів. НУ ім. Івана Франка, 2010. – Вип. 21: Фінансово-економічні перспективи розвитку України в умовах глобалізації. – С. 453-459.

15. Турко Р.Ф. Особливості аналізу достатності капіталу банківської установи / Р.Ф. Турко // Формування ринкової економіки в Україні : зб. наук. праць. – Львів : Вид-во Львів. НУ ім. Івана Франка, 2009. – Вип. 19: Фінансово-економічні проблеми розвитку економіки України. – С. 465-470.

16. Турко Р.Ф. Проблеми та перспективи капіталізації банків України в умовах ринкової економіки / Р.Ф. Турко // Демократичне врядування в контексті глобальних викликів та кризових ситуацій : матер. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 3 квітня 2009 р., м. Львів. – У 2-ох ч. / за наук. ред. чл.-кора НАН України В.С. Загорського, доц. А.В. Ліпенцева. – Львів : Вид-во ЛРІДУ НАДУ. – 2009. – Ч. 2. – С. 459-462.

Турко Р.Ф. Регрессионно-корреляционный анализ формирования банковского капитала отечественной банковской системы

Рассмотрена структура банковского капитала отечественной банковской системы. Построены линейные регрессионные модели зависимости совокупного банковского капитала, собственного капитала и обязательств банковских учреждений от воздействия на них уставного фонда, средств субъектов хозяйствования и физических лиц на расчетных банковских счетах. На основе полученных расчетных данных сделаны соответствующие выводы о перспективах формирования банковского капитала отечественной банковской системы.

Ключевые слова: банковская система, банковский капитал, собственный капитал, уставный фонд, обязательства банков, средства субъектов хозяйствования, средства физических лиц, регрессионно-корреляционный анализ.

Turko R.F. Regression-correlation Analysis of Bank Capital Formation of Domestic Banking System

The structure of the banking capital of the domestic banking system is reviewed. Linear regression models of dependence of the aggregate bank capital, equity capital and bank obligations from the statutory fund impact, funds of economic entities and individuals at the settlement bank accounts, are built. Based on the obtained calculated data the appropriate conclusions about the prospects of the banking capital formation of the domestic banking system were done.

Keywords: banking system, bank capital, equity, statutory fund, obligations of banks, funds of economic entities, individuals' funds, regression-correlation analysis.

УДК 336.2 25.68

Ст. викл. О.В. Химич, канд. екон. наук;

доц. О.І. Білик, канд. екон. наук; доц. В.Я. Карковська, канд. екон. наук – НУ "Львівська політехніка"

БОРОТЬБА З УХИЛЕННЯМ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Розкрито основні проблеми боротьби з ухиленням від оподаткування та запропоновано шляхи їх вирішення. Проаналізовано наукові праці вітчизняних учених, в яких досліджено проблеми боротьби з ухиленням від оподаткування. Структурізовано причини ухилення від оподаткування за рівнем впливу на суб'єктів господарювання, ґрунтуючись на дослідженні науковців у сфері тінізації економіки. Наведено причини ухилення від оподаткування суб'єктів господарювання. Запропоновано шляхи вирішення проблеми боротьби з ухиленням від оподаткування на основі вираховування позитивного досвіду розвинених країн.

Ключові слова: податки, система оподаткування, тінізація економіки, фіскальний тиск, ухилення від оподаткування.

Вступ. В умовах кризової економічної ситуації, незадовільного стану розвитку підприємництва, зростання дефіциту бюджету країни на перший план виступає проблема пошуку необхідних фінансових ресурсів для подолання визначених проблем. І саме, ключовим інструментом у вирішенні цих проблем є побудова ефективної, прозорої, зрозумілої податкової системи, яка відобразила б оптимальне поєднання податкового навантаження на суб'єктів господарювання з максимальним надходженням фінансових ресурсів до дохідної частини бюджету. Чинна в Україні система оподаткування має істотні недоліки, серед яких, передусім, варто зазначити нестабільність податкового законодавства, часті зміни об'єктів оподаткування і правил розрахунку податків, велику кількість податкових пільг, що в сукупності порушує принципи рівності і справедливості цього процесу. Це стало підґрунтям створення нерівних економічних умов для господарювання і призвело до формування тіньового сектора економіки та масового ухилення від сплати податків [12]. Так, одним із основних факторів, які негативно впливають на наповнення бюджету, впродовж багатьох років залишається ухилення суб'єктів господарювання від сплати податків, що для України є однією із найгостріших проблем. Отже, питання боротьби з ухиленням від оподаткування в Україні і дотепер залишаються актуальним та потребують негайного вирішення.

Огляд літератури. Серед вітчизняних науковців, які досліджували проблеми боротьби з ухиленням від оподаткування, треба назвати: В.Л. Андрущенко, З.С. Варналія, В.М. Гейця, Т.В. Калінеску, А.І. Крисоватого, Т.В. Паєнтко, З.М. Крупку, І.Г. Мініна, Т.В. Опаріна, А.В. Ткаченка, Т.В. Тучака, Л.О. Федосову, А.Ю. Ширяєву та багатьох ін. Незважаючи на те, що проблема боротьби з ухиленням від оподаткування активно обговорює вітчизняна наукова спільнота, практично впродовж усіх років незалежності, окремі її аспекти до кінця не з'ясовані.

Мета роботи – розкрити основні проблеми боротьби з ухиленням від оподаткування та запропонувати шляхи їх вирішення.

Матеріали і методи. За умов розвитку ринкової економіки, подолання кризових явищ та підвищення ефективності роботи податкових органів питання боротьби з ухиленням від сплати податків потрібно розглядати як одне із пріоритетних у роботі державних органів влади. Т.В. Паєнтко зазначає, що "одним з найбільш поширених способів перерозподілу фінансових потоків є ухилення від сплати податків, масштаби якого в Україні після економічної кризи відчутно зросли. Традиційно вважається, що найбільшою шкоди ухилення від сплати податків завдає бюджету держави, оскільки він не отримує певної частини податкових надходжень. Однак наслідки ухилення від сплати податків набагато масштабніші – від зменшення ресурсної бази функціонування реального сектору економіки до дестимулювання сумлінних платників сплачувати податки у повному обсязі" [10]. На практиці протидія тіньовим явищам характеризується значним посиленням контролюючого тиску з боку держави на платників. Незважаючи на це, незаконна мінімізація оподаткування в Україні знаходиться на неприпустимо високому рівні, що вказує на низьку результативність контролюючих заходів [4].

Варто зазначити, що для багатьох суб'єктів господарської діяльності ухилення від сплати податків навіть стало звичною нормою діяльності. Сума прихованих податків стає джерелом розширення діяльності бізнесу, вирішення виробничих і соціальних проблем підприємства чи власного збагачення власників. Явище ухилення від сплати податків негативно впливає і на соціально-економічну сферу країни. Це виражається у порушенні правил чесної конкуренції в ринкових умовах, рості корупції, недостатньому фінансуванні соціального сектору економіки, відтоку інвестицій за кордон тощо.

Оцінити масштаби ухилення від сплати податків в Україні допоможе відсоток тінізації економіки. Так, обсяги тіньової економіки України за різними джерелами фіксується на рівні 20-50 % ВВП. Зазначимо, що існують різні методи розрахунку рівня тінізації економіки, до таких можна віднести: оцінка за методикою Держкомстату, метод "витрати населення – роздрібний товарообіг", електронний метод, монетарний метод, метод збитковості підприємств, метод сукупного попиту – сукупної пропозиції, оцінка проф. Фрідріха Шнайдера. Державна служба статистики України останніми роками визначає обсяги тіньової економіки у середньому від 15 % до 18 % ВВП [6]. Варто зазначити, що ці дані значно відрізняються від даних інших служб та науковців. Відповідно до розрахунків Міністерства економічного розвитку та торгівлі України обсяг тіньової економіки в Україні за останні 5 років становить від 28 % до 39 % ВВП [7]. Відповідно до досліджень Ю. Харазішвілі, проведених з використанням функцій сукупного попиту й пропозиції, рівень тінізації економіки України коливається у діапазоні від 30 % до 40 % ВВП. Відповідно до розрахунків австрійського економіста Ф. Шнайдера рівень тіньової економіки в Україні становить 52,8 % від офіційного ВВП. Цей показник широко використовується у міжнародних порівняннях [12]. Можна зробити висновок, що рівень тінізації економіки значно коливається за різними методами оцінювання, це закономірно, адже важко визначити те, що ніяким чином не обліковується. Але, впевнено можна стверджувати, що проблема тінізації економіки значно зростає з кожним роком.

Основними проявами тінізації економіки є приховування доходів, мінімізація податкових зобов'язань, ухилення від оподаткування, виведення коштів за межі України тощо. За оцінками фіскальних органів [8], у 2012 році загальний обсяг тіньового сектору української економіки становив як мінімум 350 млрд грн на рік. При цьому 170 млрд грн становила зарплата в "конвертах", 100 млрд – виведення безготівкових коштів у готівкову форму або на інвалютні рахунки в іноземних банках, 35 млрд – неофіційні платежі, 45 млрд грн – основні кошти, матеріальні ресурси і послуги тіньового сектору. У 2013 р. у тіні опинилося приблизно 250 млрд грн. коштів українських платників податків. 41 % закупівель державні та комунальні підприємства проводили без застосування тендерних процедур. За даними СБУ від 50 до 75 % бюджетних асигнувань під час процедури держзакупівель освоюється з численними порушеннями. Через корупційні оборУДКи у сфері держзакупівель збитки становлять 10-15 % (35-53 млрд грн) видаткової частини держбюджету щорічно.

Структуруємо причини ухилення від оподаткування за рівнем впливу на суб'єктів господарювання, ґрунтуючись на дослідженні науковців у сфері ті-

нізації економіки (табл. 1). Пропонуємо згрупувати причини ухилення від оподаткування суб'єктів господарювання за рівнем їх впливу на значні, помірні, незначні. Така класифікація може стати основою для формування цілеспрямованих рішень щодо вирішення першочергових завдань, тобто усунення значних причин ухилення від оподаткування, а також дасть змогу визначити конкретні цілі, які потрібно досягнути в ефективній боротьбі з несплатою податків та скласти для цього чіткий план взаємопов'язаних заходів, спрямованих на зниження рівня тінізації економіки на довготермінову перспективу.

Табл. Причини ухилення від оподаткування суб'єктів господарювання*

Класифікаційна ознака	Причина ухилення від оподаткування	ПІБ автора, який виділяє причину ухилення від оподаткування		
За рівнем впливу	Значні	Значний фіскальний тиск	В.М. Гесць [2], Т.В. Паситко [10]	
		Рівень корупції	Пропозиція авторів	
		Недовіра органам влади		
	Помірні	Необґрунтовані податкові пільги	А.В. Ткаченко [12]	
		Неефективний інституціональний базис регулювання підприємництва		
		Незадовільні умови здійснення підприємницької діяльності		
		Незначні	Пропорційна школа оподаткування	Т.В. Паситко [10]
			Поведінковий стереотип	Т.В. Калінеску, А.Ю. Ширяєва [3]
			Відсутність дієвої стратегії боротьби з ухиленням від оподаткування	І.Г. Мінін [5]
	Незначні	Перепади економічної кон'юнктури	В.Л. Андрущенко, Т.В. Тучак [1]	
		Високі штрафні санкції	Пропозиція авторів	
		Можливість реалізації корупційних схем		
Незначні	Законодавчо-нормативні неузгодженості	Пропозиція авторів В.М. Кміть, І.М. Кріль [4]		
	Низькі штрафні санкції			
	Низький рівень роз'яснювальних робіт фіскальних служб			
Незначні	Низький рівень податкового контролю			

*складено авторами на основі джерел [1, 2, 5, 10, 12].

Результати. Отже, науковці по-різному підходять до визначення причин ухилення від оподаткування суб'єктів господарювання. У процесі дослідження можна стверджувати, що більшість науковців сходяться на думці, що на приховування податків значно впливає фіскальний тиск. До негативних факторів посилення фіскального тиску на бізнес належать значні переплати різних податків, зокрема податку на прибуток (19 млрд грн) та висока заборгованість бюджету з відшкодування ПДВ (17 млрд грн). За відсутності дії цих факторів Державний бюджет України у 2013 р. недоотримав би ще приблизно 14 % податкових надходжень [2].

Вважаємо, що до значних причин ухилення від оподаткування можна віднести рівень корупції та недовіра органам влади. Підприємцям під час проведення діяльності, отримання дозволів чи вирішення інших питань доводиться нести незаплановані витрати, пов'язані з вимаганням хабарів. Це негативно впливає на фінансові результати діяльності фірм і конкурентне ринкове середовище. Недовіра органам влади відображається в тому, що не виконується основна функція податків, а саме фіскальна. Адже податкові надходження мають

спрямовувати на виконання функцій держави, покращення умов життя населення, розвитку економіки. Юридичні та фізичні особи, сплачуючи значні суми податків, наповнюючи цим самим бюджети різних рівнів, не відчують покращення соціально-економічних умов життя.

Так, А.В. Ткаченко виділяє такі основні причини ухилення підприємців від оподаткування як необґрунтовані податкові пільги, неефективний інституціональний базис регулювання підприємництва, незадовільні умови здійснення підприємницької діяльності. Кількість податкових пільг зумовила необґрунтований перерозподіл валового внутрішнього продукту (ВВП), створила нерівні економічні умови для господарювання, що призвело до формування тіньового сектору економіки та масового ухилення від сплати податків.

В Україні загальне податкове навантаження на підприємство становить 55,5 %. Це досить високий показник. Разом з тим, у Франції він найбільший серед європейських країн і становить 65,8 %, в Австрії дорівнює 55,5 %, Швеції – 54,6 %. Водночас, масштаби тіньової економіки у країнах організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) сягають лише 10-25 %. Звідси стає зрозумілим, що оподаткування не є першопричиною. Зменшення податкового навантаження також не обов'язково приведе до зменшення "тіні". У Греції, наприклад, податкове навантаження на підприємства становить майже 47 %, разом з тим, рівень тінізації в цій країні більший, ніж у середньому по Європі, і дорівнює близько 25 %. Ключовими передумовами високого рівня тінізації національної економіки залишаються неефективний інституціональний базис регулювання підприємництва та незадовільні умови здійснення підприємницької діяльності [12].

Щодо пропорційної школи оподаткування, то Т.В. Паєнко пропонує в цьому напрямі такі зміни: прибуток, який направляється на інвестиції в основний капітал, оподатковувати за зниженою ставкою – 12 %. З метою мінімізації ризику використання пільги як інструменту ухилення від сплати податку на прибуток вважає, що необхідно пільгові напрями вкладання прибутку обмежити інвестиціями на придбання або створення виробничих основних засобів (які не були в експлуатації), а стандартну ставку сплати податку на прибуток підвищити до 26 %. По-перше, запровадження зниженої ставки обов'язково буде мати наслідком зменшення податкових надходжень до бюджету, а підвищена стандартна ставка частково компенсуватиме ці втрати. По-друге, різниця між стандартною та зниженою ставками оподаткування прибутку забезпечуватиме необхідний стимулятивний ефект, адже якщо підприємство розподілятиме прибуток на інші цілі, ніж інвестиції в оновлення основного капіталу, воно сплачуватиме податок на прибуток за стандартною ставкою [10].

Хоч і Податковим кодексом України передбачено зниження основної ставки податку на прибуток до 16 % з метою стимулювання підприємницької ініціативи. Однак на сьогодні значної активізації підприємницької діяльності не спостерігається, як і збільшення надходжень від податку на прибуток до бюджету внаслідок легалізації прибутку. Такий феномен названо "ефект безбілетника", і тривати він може досить довго, оскільки за своєю природою є поведінковим стереотипом [3].

Перепади економічної кон'юнктури – це ще один фактор помірного впливу на ухилення від сплати податків. Тенденції тінізації економіки України на початку економічної кризи є протилежними – рівень тінізації економіки України у 2008 р. збільшився. Внаслідок негативних очікувань в Україні на цьому етапі домінували процеси масового та швидкого виведення коштів у тінь з метою запобігання ймовірній втраті капіталів [1].

Вбачаємо доцільним доповнити помірні фактори впливу на ухилення від сплати податків, до таких можна віднести: високі штрафні санкції, можливість реалізації корупційних схем, законодавчо-нормативні неузгодженості. Низькі штрафні санкції, низький рівень роз'яснювальних робіт фіскальних служб, низький рівень податкового контролю також впливають на рівень несплати податків, але ми вважаємо, що цей вплив незначний.

Висновки. Державі необхідно боротися з недопрацюваннями у сфері оподаткування, оскільки для будь-якої економіки незаконна мінімізація податкових платежів є надзвичайно негативним явищем. Аби зменшити прояви незаконної мінімізації оподаткування, необхідно зацікавити платників податків. Найбільш дієвим способом зменшення рівня порушень податкового законодавства завжди було і буде зменшення податкових ставок та застосування відповідних податкових пільг. Також необхідно проводити роз'яснювальну роботу із платниками податків для підвищення податкової культури в суспільстві, запровадити та розробити загальнонаціональну програму формування належної податкової культури на державному рівні. Доцільно також створити відповідну інформаційну базу підприємств, організацій, установ і громадян України, які ухиляються від сплати податків, для подальшого використання цієї інформації регулюючими органами в разі вирішення такими фізичними та юридичними особами створювати нові суб'єкти господарської діяльності [4].

Для ефективної боротьби з ухиленням від оподаткування необхідно враховувати позитивний досвід розвинених країн та підходити до цього процесу системно й комплексно, а саме:

1. Використовуючи досвід уряду Польщі, ввести заборону господарської діяльності тих фізичних осіб, які раніше вчинили серйозний податковий злочин.
2. Використовуючи досвід США, посилити роль державних спеціальних служб у контролі за поширенням тіньової економіки в країні та їх взаємодію із державною структурою загалом. Так, у США співробітники служб безпеки, таких як ФБР та ЦРУ, дуже часто працюють у відомих американських концернах і корпораціях, цим самим контролюючи їх діяльність. Щодо України, то схожі функції мають виконувати співробітники Служби безпеки України (СБУ).
3. Використовуючи досвід Франції, обмежити можливість проведення експортно-імпорتنних операцій національними суб'єктами господарювання з компаніями в офшорних зонах. Здійснення експортно-імпорتنних операцій за участю офшорних компаній дає змогу у деяких випадках завищити або занижити ціни товарів порівняно зі світовими і таким чином ухилитися від сплати податків та отримати додатковий прибуток на різниці в цінах.

4. Використовуючи досвід Великобританії, Україні для боротьби з корупцією, як основним чинником розвитку тіньової економіки, необхідно підвищити рівень довіри громадян до влади, посилити незалежність судів, віддавши їх під громадський контроль, посилити покарання за хабарництво [12].

Отже, досліджено основні причини ухилення від сплати податків. Пропонуємо згрупувати причини ухилення від оподаткування суб'єктів господарювання за рівнем їх впливу на значні, помірні, незначні. Така класифікація може стати основою для формування цілеспрямованих рішень, що будуть спрямовуватися на вирішення першочергових завдань, тобто усунення значних причин ухилення від оподаткування. Враховано позитивний досвід розвинених країн для ефективної боротьби з ухиленням від оподаткування.

Література

1. Андрущенко В.Л. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція) : монографія / В.Л. Андрущенко, Т.В. Тучак. – К. : Вид-во "Алерта". – 2013. – С. 214.
2. Гець В.М. Якісні зміни в економіці України є нагальними / В.М. Гець // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 4(218). – С. 5-9.
3. Калінеску Т.В. Причини та тенденції ухилення від сплати податків. – 2013 / Т.В. Калінеску, А.Ю. Ширяєва. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.rbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/rbis.../cgiirbis_64.exe?
4. Кміть В.М. Суть та основні методи боротьби з незаконною мінімізацією оподаткування в Україні / В.М. Кміть, І.М. Кріль. – 2013. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.rus-nauka.com/34_NIEK_2013/Economics/3_151033.doc.htm.
5. Мінін І.Г. Тіньовий сегмент податкового простору та шляхи його легалізації / І.Г. Мінін // Ефективна економіка : електронне фахове видання. – 2013. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1905&p=1>.
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.me.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://sfs.gov.ua/>
9. Паєнтко Т.В. Інституціоналізація фіскального регулювання фінансових потоків : монографія / Т.В. Паєнтко. – К. : Вид-во ДКС центр, 2013. – 294 с.
10. Паєнтко Т.В. Реформування оподаткування доходів і доданої вартості в контексті легалізації фінансових потоків / Т.В. Паєнтко // Бізнес Інформ : міжнар. наук. екон. журнал. – 2014. – № 1. – С. 266.
11. Реформування податкової системи – процес незворотній // Вісник Міністерства доходів і зборів України. – 2014. – № 38. – С. 58.
12. Ткаченко А.В. Тіньова економіка та її вплив на економічну систему / А.В. Ткаченко // Бізнес Інформ : міжнар. наук. екон. журнал. – 2012. – № 10. – С. 48.

Химич О.В., Билык А.И., Карковская В.Я. Борьба с уклонением от налогообложения: проблемы и пути решения

Раскрыты основные проблемы борьбы с уклонением от налогообложения и предложены пути их решения. Проанализированы научные работы отечественных ученых, в которых исследованы проблемы борьбы с уклонением от налогообложения. Структурированы причины уклонения от налогообложения по уровню воздействия на субъектов хозяйствования, основываясь на исследовании ученых в сфере тенезации экономики. Приведены причины уклонения от налогообложения субъектов хозяйствования. Предложены пути решения проблемы борьбы с уклонением от налогообложения на основе вычисления положительного опыта развитых стран.

Ключевые слова: налоги, система налогообложения, тенезация экономики, фискальное давление, уклонение от налогообложения.

Khymych O.V., Bilyk O.I., Karkovska V.Ya. Fighting Tax Evasion: Problems and Solutions

Some basic problems of fighting tax evasion are identified, possible solutions are proposed. Scientific works of domestic scientists who paid attention to research problems of fighting tax evasion are analysed. Some causes of tax evasion in terms of impact on businesses based on scientific research in the area of the shadow economy are structured. The reasons for entities tax evasion are proposed. The ways of solving the problem of fighting tax evasion calculation based on the positive experience of developed countries are offered.

Keywords: taxes, tax system, the shadow economy, fiscal pressure, tax evasion.

УДК 336.13.051: 339.9

Доц. С.Ф. Черничко, канд. екон. наук;
магістрант С.Б. Кабаці – Мукачівський ДУ

СУТНІСТЬ, СКЛАДОВІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Узагальнено основні підходи щодо трактування сутності державного боргу представниками різних економічних шкіл. Сформульовано класифікацію складових державного боргу за різними критеріями. Проаналізовано стан державного боргу України за основними ознаками; структуру державного боргу України в розрізі валют погашення. Визначено джерела утворення внутрішнього і зовнішнього державного боргу. Проаналізовано динаміку співвідношення державного та гарантованого державою боргу України за період 2009-2014 рр. Обґрунтовано вплив збільшення державного боргу на соціально-економічний розвиток країни.

Ключові слова: зовнішня заборгованість, державний борг, стан, проблеми, джерела, наслідки.

Постановка проблеми. Проблема стабілізації фінансово-економічної ситуації в країні зумовлює потребу професійного підходу до управління та обслуговування державного боргу країни. Можливість технічного та державного дефолту, тобто невиконання країною зобов'язань за запозиченнями, обґрунтовує доцільність дослідження складових, причин та особливостей формування державного боргу України.

Державний борг – це не просто варіант залучення додаткових коштів для фінансування загальнодержавних потреб, а й важливий інструмент фінансової політики держави. Незважене та необґрунтоване в якісному і кількісному контекстах використання залучених державою та під державні гарантії фінансових запозичень, які і формують основу державного боргу, негативно впливає на стабільність функціонування національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність поняття "державний борг", шляхи та причини його виникнення, структуру, механізм та методи управління, ґрунтовно досліджували як закордонні, так і вітчизняні вчені. Зокрема:

- Макконелл К. та Брю С. обґрунтували теоретичні причини утворення державного боргу [1];
- Абба Лернер відкривав нові підходи до його трактування [2];
- Герд Елерс відзначив потребу зменшення боргу перед відкриттям нових кредитів [3];
- Козюк В.В. дослідив структуру та особливості формування державного боргу [4, с. 9-11];